

Az erdőtörvény a teljes erdészeti ágazat és vele az erdőgazdálkodói szakmai munka alap jogszabálya. A törvény-módosítás általános összefoglalását korábbi lapszámunkban már közreadtuk. A 2018. novemberi lapszamban indult tematikus cikksorozatban hatósági/tervezési, magánerdő-gazdálkodói, természetvédelmi és végül állami erdőgazdálkodói szempontrendszerként kerülnek bemutatásra az erdőtörvény-módosítás hatására életbe lépett legfontosabb változások.

Erdőtörvény! Erdőtörvény! Erdőtörvény!

Mocz András – elnök, MEGOSZ

Duska József – ügyvezető elnök, MEGOSZ

Minden jogszabály leképezi az adott kor sajátosságait, amiben készült, és mivel az évek sora alatt nagyon sok minden megváltozik, szükséges a szabályozás kiigazítása. Életvitelünk egyre feszítettebb, egyre gyorsabb döntésekre kényszerülünk. A változások nem kímélnek semmit, még az öröknek, állandónak tartott erdők szabályozását sem.

Negyven éven keresztül senki sem gondolt arra, hogy az államiból privatizált erdők az ország erdőségeinek közel a felét fogják kitenni, de mégis bekövetkezett. Az időközben megszületett erdőhöz kötődő jogszabályok pedig rendre elfelejtették kezelni ezt a ténytet, és mint közös – állami – tulajdont felruházták a köz szolgálatának terheivel.

Az erdő bárkinek a tulajdonában van, minden itt élő ember számára szolgáltart portól megtisztított levegőt, oxigént, megkötött szén-dioxidot, talajvédelmet, rekreációra is alkalmas él-

hető környezetet. Mindezek mellett, mint a legtermészetesebb szárazföldi élőhelyek sokasága lehetőséget teremt számtalan faj fennmaradásához, biztosítva ezzel a sokféleséget, ami a természetes rendszerek életének az alapja. Ezen gondolatok mentén kezdődött, és sok vitában érlelődött meg a törvény és a kapcsolódó rendeletek módosítása. A preambulum, a törvény első paragrafusában megfogalmazott alapvető cél nem változott.

„E törvény célja, hogy az erdő, az erdőgazdálkodás, és a társadalom viszonyának szabályozásával, kiemelten a fenntartható erdőgazdálkodás feltételeinek meghatározásával biztosítsa az erdő, mint a természeti tényezőktől függő és az emberi beavatkozásokkal érintett életközösség és élőhely fennmaradását, védelmét, gyarapodását, továbbá az erdő hármas funkciójának, azaz a környezetre, társadalomra, valamint a gazdaságra gyakorolt hatásának kiteljesedését”.

Első helyeken sorolja fel a biológiai sokféleség megőrzését és a klímaváltozás csökkentését, továbbá *összhangot*

kíván teremteni az egészséges környezethez és a tulajdonhoz fűződő alapjogok között.

A korábbi jogszabályok a magántulajdonban lévő erdők tulajdonlásból fakadó különbségeit nem vették figyelembe, ezért a módosítás egyik célja ezek beépítése volt. Nem vitatva a sokféleség megőrzésének fontosságát.

Egyre időszerűbbé vált a köz érdekében végzett kötelező feladatok vagy elviselendő korlátozások mértékének meghatározása. Elválasztásra került a rendes gazdálkodás részét képező elviselendő, és az ezt meghaladó mértékű korlátozás, amit annak kell viselni, akinek az érdekében ez történik, tehát a köznek.

Ezért a jogszabály-módosítással egy időben az erdész szakmai szervezetek kezdeményezték a természetvédelmi célú korlátozások kompenzációs kifizetéseit megalapozó költségvetési sor létrehozását és elfogadását.

A kompenzációs kifizetések kezelésére az állami természetvédelem lett megjelölve, mert nála található meg az a tudás és adatbázis, ami lehetővé teszi

a természeti értékek megőrzése érdekében tett intézkedéseket. Megalapozhatja a korrekt párbeszédet, ami alapján eldönthető, hogy mely természeti érték miatt mekkora korlátozás, védőzóna, időbeli lehatárolás szükséges.

Amennyiben a megőrzendő faj, vagy állapot magántulajdonú területen van, az információkat birtokló szervezet – mivel tudja, hogy hol és mi található – fel tudja venni a kapcsolatot a tulajdonossal és meg tud vele állapodni.

Az eddigi gyakorlat nagy hiányossága volt, hogy a tulajdonost nem vonták be a védelmi feladatok végrehajtásába, nem volt párbeszéd, ezért a felek jóhiszeműsége mellett is bekövetkezettek sérülések. Az összegyűjtött információ felelősséggel is jár. A törvény módosítás az eddigi titkolózó, kirovó gyakorlatot igyekszik kommunikációra épülő felelős magatartásra változtatni.

Fontos hangsúlyozni, hogy a jogszabályban megjelenő idő- és területhatárok kötelezően viselendő mértéket tartalmaznak, mint például egy fészek körüli korlátozás vagy erdészeti munkálatokból kizárt időszak. Az ezektől eltérő nagyobb mértékű korlátozás lehetősége az európai joggyakorlathoz illeszkedően adott, de a gazdálkodóval, tulajdonossal történő megegyezés alapján rendelhető el, mint a rendes gazdálkodás köré meghaladó közérdekű korlátozás. Ez a módosítás is a felelős magatartást, az eddig hiányzó vagy hézagos kommunikációt igyekszik erősíteni.

Az erdőgazdálkodók régi elvárása teljesült a módosítással, hogy a

törvényben leírt kötelezően viselendő eseteken felüli természetvédelmi korlátozások az erdőgazdálkodóval egyeztetve léphessenek életbe és azokért a korlátozással arányos mértékű kompenzáció járjon.

Ezt támasztja alá az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése értelmében *a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.*

Az Alaptörvény XIII. cikke pedig úgy rendelkezik, hogy *a tulajdon társadalmi felelősséggel jár.* A két cikk rendelkezéseinek egybevetéséből megállapítható, hogy ha az állam természetvédelmi okokra hivatkozással – tehát a közjó érdekében – korlátozásokat vezet be, annak terhét nem lehet kizárólag az erdő tulajdonosaira hárítani. Egy ilyen tartalmú szabályozás ellenkezne az Alaptörvényben foglalt rendelkezésekkel.

A Natura 2000-es területek és ezen belül hangsúlyosan az erdőterületek a tulajdonosok, erdőgazdálkodók megkerdezése nélkül kerültek kijelölésre, és a későbbi jogorvoslati lehetőségek kidolgozásának elmaradása, csúszása sok esetben szembenállást eredményezett a tulajdonosok és természetvédelmi igazgatás között.

A módosítás igyekezett pontosítani a védelemre érdemes kört és meghatározta az elsődleges Natura rendeltetés

szabályait. A védett területen lévő erdők rendeltetése a védelemből következik, míg a nem védett természeti területen lévő erdők csak akkor bírnak Natura rendeltetéssel, ha azok természeti állapota ezt alátámasztja, ezzel teljesíti a kijelöléskor fennálló állapot fenntartásának kötelezettségét.

Mivel sok nem őshonos fajú erdő és ültetvény is kijelölésre került, ezek természetessége nem indokolja a Natura rendeltetést. A fenntartásukat biztosító gazdálkodást, amit a Natura jogszabály előír, ez a törvénymódosítás biztosítja.

A civil természetvédelmi szervezetek által érzékelt és kommunikált védelmi és közjóléti funkciók gyengülése kizárólag az ültetvényjellegű erdőkben jelenik meg. Az ilyen faállományok természetvédelmi célú, természetesség irányába történő fejlesztése nem a rendes gazdálkodás része, de megállapodások mentén, jobb együttműködéssel megoldható. Az erdő egyes rendeltetéséhez, közérdekű funkciójához kapcsolódó erdőgazdálkodási szabályok megerősítik a természetvédelmi és Natura 2000 erdők védeltségi szintjének megfelelő erdőgazdálkodást.

A módosítás sok tekintetben megerősíti a természetvédelmi célokat. Engedélyezhető a termőhely szerint elvárt záródástól eltérő, kisebb záródás is (pl.: élőhely-rekonstrukció: az idegenhonos fafajokkal záródott faállomány visszaalakítása).

Az önerdősült területeket, ahol a földtulajdonos szándéka ellenére jött létre erdő, a tulajdonos kérelmére az erdészeti hatóság törli az Erdőállomány Adattárból és a jövőben fásításként, a

fél hektárt elérő területeket szabad rendelkezésű erdőként kezeli.

A természetvédelmi hatóság által elrendelt művelésiág-változás esetén nem kell a jövőben erdőfenntartási járulékot fizetni. Természetközeli erdőkben az intenzíven terjedő idegenhonos fajok kitermelésére akkor is lehetőség lesz, ha az erdőtervben nem szerepel.

A Természetvédelmi törvényben az erdőkre hivatkozott és sokféleképpen értelmezhető vegetációs időre vonatkozó tilalmat egy általános erdőgazdálkodási korlátozási időszak váltja fel, ami magában foglalja nem csak a vegetációra, hanem az állatvilágra vonatkozó (fészekvédelem, utódnevelési védelem) korlátozásokat is. Az ezektől eltérő nagyobb mértékű korlátozás lehetősége minden esetben adott, de be kell vonni a gazdálkodót, tulajdonost a döntésbe, végrehajtásba, hasonlóan a európai joggyakorlathoz. Ez a módosítás is a felek kölcsönös elismerését a felelős magatartást célozza meg, és lehetőséget biztosít a természetvédelmi igazgatásnak, hogy az erdőben megjelenő természeti értékekre felhívja a gazdálkodó, tulajdonos figyelmét és a kompenzáción keresztül bevonja az értékmegőrző munkába. Ez a kor igényeinek inkább megfelelő megoldás, mint a sehol sem hasznosuló birtokok behajtása.

Honlapjaink:

www.oee.hu
www.vandorgyules.hu
www.azevrafaja.hu
www.erdokhete.hu
www.erdeivandor.hu

Jelenleg a magánerdő-tulajdon jelentős részén, közel 200 ezer hektár területen nincs nyilvántartott erdőgazdálkodó. Ezeket a területeket is fontos a faállomány gondozása. Az erdő a fatermesztés mellett egyéb materiális és immateriális haszonvételei lehetőségeket is nyújt (pl. gyógy-, illetve fűszernövé-

nyek, gomba, erdei turizmus). Az elaprózott osztatlanként megjelenő erdőtulajdon kezelése nehéz és hosszadalmas szakmai feladat, és sok esetben a döntésképeség és felmerülő költségek hiánya gátolja a gazdálkodás elindítását. Az erdész szakemberek feladata a laikus erdőtulajdonos érdekei, és az erdő hosszú távú fenntartása, kezelése között megteremteni az összhangot, úgy, hogy az erdő képes legyen megőrizni a természeti együttest, aminek része. Ez az elaprózott tulajdonból fakadóan gazdaságtalan, állami szerepvállalás

nélkül, szakirányítói támogatás nélkül nem indítható el.

Erdő esetén is a használat átadására csak a földforgalmi törvényben nevesített jogcímeken van lehetőség. Fontos, hogy a használat átadására tulajdonostárs részére is lehetőség legyen. A tényleges tulajdonosi közösségi használatot az erdőbirtokossági társulat, illetve a tulajdonosi közösség bevonásával folytatott, vagyonkezelés jellegű erdőhasználat (erdőkezelés, ami a történelmi közbirtokossághoz hasonló használati forma) jelentené. Működését az egyszerű szótöbbséggel meghozható döntések (ha egy tulajdon eléri az 50%-ot akkor a kisebbség védelme érdekében 66,6%) biztosítják.

Az évekig tartó egyeztetések, szakmai viták során legfontosabb szempont az erdő természetességének megtartása, területének növelése, a vidéki lakosság megélhetésének, életminőségének javításában betöltött szerepe volt. A rendszerváltás óta eltelt időben 200 ezer hektár új erdőtelepítést végeztek el a jövőben bízó vidéki honfitársaink. Ennek meghatározó része magánterületeken jött létre, abban a reményben,

hogy megélhetést, folyamatos munkát biztosít a tulajdonosának.

Az Országos Erdészeti Egyesület és a Magánerdő Gazdálkodók Országos Szövetsége a természetvédelmi értékek maximális védelme mellett a vidéki lakosoknak is életteret adó és a gazdasági érdekeket is figyelembe vevő szabályozás kialakítását képviselte az erdőtörvény több évet igénylő, módosítást előkészítő tárgyalásai során, bízva az erdészeti igazgatás törekvéseiben és szakembereinek magas színvonalú tudásában. 🌿